

Baka költészetében az orosz kulturális kód az „életrajzi” meghatározottságon kívül, igazából – vagyis poétikai szinten – a műfordításokkal kezd működésbe lépni. E szempontból a leginkább meghatározóak voltak számára Viktor Szosznoza, *Arszenyij Tarkovszkij*, *Vlagyiszlav Hodaszevics* és *Joszif Brodskij* versei. Az sem elhanyagolható tény az adott esetben, hogy e kötetek verseit Baka maga válogatta. Bár rendkívül magas színvonalon fordította Mandelstamot, Paszternakot, *Cvetajevát*, *Gumiljovot*, *Blokot*, *Bunyint*, *Tyutsevet* és *Puskint*, az ököltészetük „grammatikája” lényegesen nem hatott saját verseire. Mandelstam és Paszternak költészetének képi világát nem érezte közel magához, Bunyint túlságosan hideg költőnek tartotta, Cvetajevának, Gumiljovnak, illetve *Jeszenyinek* pedig inkább a *sors-vonala* (az er őszakos halál, öngyilkosság) ragadta meg őt. Az *Orosz triptichon*-ban e három költősorsa az egyént semmibe vev ő „*Orosz História*” végzettségét testesíti meg, s mint szerepvers, a halálraitélt költőgroteszk számvetése a köznapiságban fel őrlődőlélettel, a gonosz anyagi világgal; Baka versében azonban nincs az ököltészetükre való egyetlen képi utalás vagy közvetett idézetnek felfogható rész sem. Alekszandr Blok verseit élete utolsó évében fordította, meglehet, ha a Baka által többször megszólított Isten a későbbiekben úgy akarta volna, a bloki világ szintén kölcsönhatásba került volna tulajdon verseivel éppúgy, mint például Hodaszevics vagy Brodskij világa, legalábbis néhány jel erre utalt: A *Carmen-ciklus*virtuóz magyarítása után (Baka fordításában a Blok-vers jóval érzékibb, viszont kevésbé erotikus, mint az eredeti) keletkezett egyik utolsó, azonos címűszerelmes verse, melyben a *Szabó Lőrinc* költészetéből jól ismert „semmiért egészen” paradoxonnak a halál, az „ítélet” közelsége ad szinte nem e világi távlatot; ezzel Baka mintegy „*lefordítja*” a maga nyelvére a Blok költészetében meglevő, az orosz szimbolizmus misztikus beállítottságára jellemzővágyakozást a „más világok” iránt.

BAKA ISTVÁN

RASZKOLNYIKOV ÉJSZAKÁI

НОЧИР АСКОЛЬНИКОВА

Már elmerült az alkonyat
A csatomák piszkos vizében,
Pétervárt a sugárutak
Kötéllal verik a sötétben.

Az éjszaka, csillagait
Vonszolva, mintha láncra volna,
Előbotorkál, s én a csörgő
Lombokat hallgatom szorongva.

A hold Pugacsov koponyája,
Repedt vigyorgás odafenn,
A mélyben bölgés, kocsmalárma,
Baltaként rándul meg szívem.

Vak koldus a bérház sötétje,
Nyújtja az udvar tenyerét,
Fölötte csillagok kelése
Fakad. Mert koldusarc az ég.

Puskin jelenléte Baka István költészetében bonyolult kérdés, ezzel kapcsolatban csak néhány apró megfigyelésből kiindulva reflexióra szorítkozom. Szintén utolsó éveiben fordította verseit, viszont Puskin művei a kezdetektől fogva meghatározták lírájának orosz kódját. Az 1972-ben írott *Raszkolnyikov éjszakái*című üversben, melyet később a *Sztyepan Pehotnij-ciklus*kezdőverséül választott, a nyilvánvaló dosztojevskiji motívumok mellett